

a vágásban kijelölik és gondoskodnak arról, hogy a döntés és az anyagoknak az erdőből való kihordása az erre kitűzött idő alatt, azaz nov. 1-től márczius végéig megtörténjék, s a vágásokból kitakaríttassék minden hulladék, mely az utónövedék létrejöttét akadályozná. Végül kötelessége az erdésznek a felfedezett erdőkárosításokat az erdőtörvény által előírt kimutatásba foglalva, az erdőhivatalhoz havonként beküldeni.

c) Az erdővédek.

39. §. A községi erdővédeknek az 1852. december 3-iki erdőtörvény 55., 56., 57. és 58. §§-ban előszabott kötelességek pontos teljesítése mellett még különös feladatuk, hogy az erdőbirtok határait s a határjelek épségbentartására szigoruan vigyázzanak; ezenkívül a vágási és erdőmivelési munkálatoknál a munka folyamára s legeltetési és makkoltatási használatoknál a pásztorokra felügyeljenek. Általában mindent el kell követniök, hogy az erdőt mindennemű károsítás ellen megvédjék, s a felfedezett erdőkárosításokat kötelesek előljáró erdészeiknek azonnal bejelenteni.

Hogy az erdővédek kötelességeiket hiven és pontosan teljesítik-e? e fölött előljáró erdészük és a község gyakorol felügyeletet.

Hogy az erdészeti személyzet kötelességei teljesítésében annál nagyobb buzgalomra serkentessék, mindennemű erdőkártérítési és büntetési pénzekből az erdész 20, az erdővédek pedig 10 százalékot kapnak.

(Folyt. köv.)

A Tiszolcz városi erdők állapotáról.

A téves és elhanyagolt erdőkezelésnek példáját akarom felmutatni, midőn Tiszolcz mezőváros erdőinek jelenlegi állapotával ismertetem meg a tisztelt olvasót.

Az 1872-ik évben lefolyt, s hitelesített tagosítás által Tiszolcz városának határa három főbb részre osztatott, s nevezetesen : egy rész a magas kincstár, egy a rimamurány-völgyi vasmű-egyesület, s egy pedig a város birtokába jutott, tekintetbe nem véve itt az egyes kisebb birtokosokat. Kihasítatván a várost illető erdőbirtok, ez nyugatról a polhorai határ kincstári, éjszak és kelet felől murányi határ Coburg hercegi, délről pedig Tűrész község határának szintén kincstári erdők birtokaival határos. Vizsgálván az egész erdőterület talaját, ez legnagyobb részben mésztartalmu, szemügyre véve pedig annak termőképességére oly lényeges befolyással bíró physikai tulajdonságait, erdészeti tekintetben éppen nem rosznak, sőt inkább jónak mondható.

A mi továbbá égalja viszonyait illeti, észak felől, egy pár zordonabb hely kivételével, a talajra nézve mondott előbbeni állításommal szintén megegyez, miután tudtommal alig van 2500—3500 lábnál magasabb fekvésű erdőrész, s így az évi közép hőmérséklet véve, a tenyészeti időszak hossza még meglehetősen nagy.

Szükség itt fölemlítenem még az erdőgazdaság célját képező főbb fanemeket, hogy a tisztelt olvasó annál inkább átláthassa, miszerint észszerű kezelés mellett ez erdőbirtokból mily jelentékeny hasznót nyerhetne a város, a nélkül azonban, hogy túllépné az okszerű erdőgazdaság végcéljainak határát.

Megtartva tehát a szokott elosztást, lombos erdeinek túlnyomó álladékat képviseli a bükk, elegyítve kőris, juhar és szillel, ámbár ez utóbbi gyérebb, de annál inkább elegyítve jön elő a lúcz (*abies excelsa*) és jegenyefenyővel (*abies pectinata*); tölgyet keveset találunk, s leginkább a déli oldalakon van képviselve egy-egy korcsalakban. Tülevelesek : ezeknek, mondhatni, legtekintélyesebb részét képezi a vörös fenyő (*larix europaea*) tisztán, de elegyesen is fordul az elő bükkal

és jegenyefenyővel, továbbá kisebb mértékben a lúcz- és jegenyefenyő. Végre az egykor oly vidoran tenyésző tiszafának (*taxus baccata*), melytől hihetőleg a város is vette nevét, egy-egy satnya példány tartja fenn emlékét, s dicső őseinek 3—4 lábnyi vastagságu korhadozó törzsein a jegenye- és lúczfenyő üté fel tanyáját.

Vessünk most már egy pillantást a 4500 holdnyi területű erdőbirtok szomorú kezelési módjára, s ismerjük meg a még most is számtalan helyeken előforduló téves erdőkezelési módok egyikét közelebbről.

A már fentebb említett s hatóságilag hitelesített tagosítás által tehát a birtokosok mindegyikének külön-külön részben hasíttatván ki az őket illető erdő birtokrész; s így teljes használatába lépve birtokaiknak, nem maradt más hátra, mint gondoskodni ezen birtokok okszerű kezelési módjáról. De nem is késcdelmezett ebben a szomszéd két birtokos, tudniillik a magas kincstár s a rimamurány-völgyi vasmű-egyesület, mert szakértő közegek által erdőségeik gondosabb kezeléséről és czélirányosabb használatáról gondoskodtak. Azt nem lehet ugyan tagadni, hogy az érdemes városi előjáróságban nem volt és nincs meg az akarat, s nem is állítom, hogy nem gondoskodott, s nem igyekezett volna az oly égetően szükséges szakértő erdőkezelésnek eleget tenni. Azonban, hogy miként és mennyire teljesíté szorgos kötelességét, a következőkben deritem fel a valót a tisztelt olvasó előtt.

A város saját kebeléből választá a szakértő kezelés nagy és nehéz feladatát megoldó egyént egy chez nem értő, tisztelettel legyen mondva, timár mesteremberben, melléje adván még két erdőőrt segédül, kiknek teljesítendő kötelességeit bizonyára fejtegetnem szükségtelen. Fájdalom azonban, hogy ezen két segéd más szempontból fogja föl hivatásának kötelességeit, mert, hogy szabad legyen egy kis hasonlattal élnem,

e régi közmondás: „kecskére nem jó rábizni a káposztát!” nagyon is rájok illik, mivel ezek rendesen mesterségüket megunt szegényebb sorsu polgárok lévén, kikre betűszerinti értelemben illik az „erdőkerülő” nevezet, s kik ebbeli hivatásuk útján akarnak mielőbb zöld ágra vergődni. No de annál is kevesebb köszönet lehet bennök, mert nagyobbára a polgárság bodnár-féle mesteremberei közül találkozik egy-kettő, kik a legnagyobb készséggel vállalkoznak e mondhatni meglehetősen jövedelmező hivatalra, egyrészt azért, hogy így könnyebben juthatnak mesterségükhöz szükséges faanyaghoz; másrészt pedig, ha dolgozni nincs is kedvük, titkos fakereskedést üzve, szép pénzösszegre tehetnek szert. És megvallván az igazat, talán nem is rosszul okoskodnak, mert a város lakóinak fele ugyszólván bodnár és kerékgyártókból állván, ezen titkos fakereskedés nagyon is jövedelmező; s így magyarázható az, hogy a bár csekély fizetéssel összekötött hivatal nagyon háládatos s csábító, s e mellett a szolgálatnak hanyag teljesítésével még könnyű is. Itt ellenvetésül lehetne fölhozni, hogy a visszaélés kitudódva, felelősségre vonathatnak. Ez igen is megtörténhetik, de az, hogy szokott-e lenni valami példaadó következése, sohasem tapasztalható, mert részint a tétlessel egyetértve, részint pedig a városi előljárósággal atyafiságban, komaságban lévén, a dolgot addig csürik-csavarják, míg utoljára is az egész ügy feledésbe megy.

Hogy pedig teljes valóságában adom a tények állását, meg lehet győződve a tisztelt olvasó, miután majdnem két évig mint segéderdész kezelve a rimamurányvölgyi-egyesület tiszolczi erdőbirtokát, alkalmam volt a városházán nem egyszer oly alkalommal megfordulni, midőn éppen ilyen esetek tárgyalattak, s nem is egyszer hallám saját füleimmel, midőn az érdemes városi előljáróság egyike vagy másika e szavakkal: „ne bántuk, hiszen ő is polgára városunknak”, megvédte a lopáson kapott kedves komáját avagy sógorát.

Az ottani két évi tartózkodásom alatt alkalmam volt közelebbről megismerkedhetni a szállaló, továbbá a vágásos gazdasággal is, melyet a bodnárok, s a kerékgyártók serege napról-napra volt oly bátor különféle módon gyakorolni oly annyira, hogy utóvégre is egész „tarvágás“ került ki belőle.

De ne is csodálkozzunk azon, hogy a birtok közös lévén, a communismus annyira lábra kapott, mert hiszen „a capite foetet piscis“ a szegényebbek csak utánozták a gazdagabbakat.

Ne gondolja azonban a t. olvasó, hogy egynémelyik példát akarván mutatni a többinek, mennyire szíven fekszik a rend, nem jelentkezett volna az érdemes előljáróságnál egy pár szál veres- vagy lúczfenyő megvételeért. Ez is megszokott történni, s ilyenkor a vevő minden nehézség nélkül megkapva az engedélyt, azzal az erdőkezelőnél jelentkezett; ez megtéve kötelességét úgy, a hogy, ki is ment az erdőre, s ott kijelölve számára a kívánt darab szálát, azzal visszatért, rábizva az ellenőrzési teendőket két szál bodnárból álló hű adjutansai egyikére, ki a vevővel egyetértve, s kivel hozzá még atyafiságban is lévén, minden további tartózkodás nélkül megköti az üzletet, s a vevő a vásárolt mennyiség helyett 10—15-ször annyit vihet el.

Valóban megesett szívem, ha elgondolva a vandalismussal határos pusztítást, midőn nem egyszer láttam, pagonyomba menve, ezen pusztító sáskafajta bodnársereget fejszékkel s fűrészekkel felfegyverkezve, az erdő színe s java felé irányozva lépteiket, hol minden kimélet nélkül pusztítva rakásra vágták a legszebb vörös- vagy lúczfenyőfa állabokat.

De tekintsük most miféle gondokat fordítanak az ekként elpusztított s kiirtott erdőterületek erdősitésére, s milyen primitív fogalmuk van az erdő felujításának módjáról. Itt is bátran elmondhatjuk: „mily fogalma lehet annak a műveltségről, a ki különben maga is a vademberek között nőtt fel!“

Éppen így van jelen esetünkben is, miután a város főbbjei legtöbbjének fogalma sem lévén a vetés vagy ültetés általi fölüjításról, ezt ők jó remény fejében a természetre bizzák. Így tehát a természet általi fölüjításra támaszkodnak, a mi megengedhető volna azon esetre, ha az erdő nem lenne oly tulságos pusztításoknak kitéve, melyek bármily termőévek daczára is nagy arányban fölűlmulják az átlagos évi gyarapodást, s hozzá még ha kiméletesebben gyakorolnák azokban a semmi esetre sem engedhető juh és szarvasmarha legeltetést. Ez utóbbit azonban oly tulságig viszik, hogy a hány uj vágás van, annyival szaporodik a legelők száma is, s utoljára ily módon az egész erdőterület egy óriási legelővé fogja évek multával kinőni magát, melyen az egykor szépen diszló bükk-vagy jegenyefenyő most már korhadozó törzseinek dicső őseit, csak a nyáját terelő bojtár bús hangu tilinkójának egy-egy nótája fogja megénekelni.

Midőn egy alkalommal figyelmeztettem volna ezen tévedésre némely városi atyákat, ezek egész komoly bölcsességgel ezt válaszolák: „dédapáink is legeltették a vágásokban marháikat, mégis milyen szép erdő lett belőle.“ Itt hiábavaló volt tehát minden igyekezetem, hogy balvéleményükről fölvilágosíthattam volna őket, miután ezen szerencsétlen balítélet ugyszólván már egész rögeszmévé lett bennök.

Mint mindenütt, úgy itt is találkoztak oly jelesebb egyének, kiknek polgártársaik s városuk érdeke szívéükön feküdvén, s kik belátva a téves és elhanyagolt erdőkezelés előbb-utóbb bekövetkező szomorú eredményeit, azon indítvánnyal léptek föl, hogy: „egy állandó erdészi állomás állitassék föl, s arra rendes pályázat nyitassék.“ E nemes és időszerű indítvány csakugyan meleg pártfogásra talált a polgárság józanabb részénél. De valamint a jónak pártfogói, úgy másrészt ellenségei is szoktak lenni, s volt is tehát nagy

dicsőítés, miután sokan a legszebb reményekkel kecsegtették magukat, de volt sok gáncs is, mi különben nem is csodálandó, miután ez úgy is minden új eszmének a sorsa. Az időszerű indítvánnyal azonban az történt, hogy hatalmas ellenségre talált, kivált olyanokban, kik ez által aljas czéljaik megakadályozóját látták a leendő erdészben, s felléptek, mondván, hogy: „minek nekik az erdész, miután mindegyikök önön magának erdésze“, s erősen bizonyígtatták az évenkinti óriási költségeket, melyekkel ez állomás a várost terhelendi.

Mindezek daczára ki lett nagy nehezen dolgozva, egy heti tanácskozás után, az erdészi állomásra szóló pályázat még az 1872-ik évben. De, hogy volt-e közölve az „Erdészeti Lapok“-ban, vagy valamely lapban, arról eddig tudomásom nincs, s úgy látszik, hogy a józanabb része is megunva végre a sok tanácskozást, felhagyott az egész tervvel, az ellenpárt pedig tán akaratból is elfelejtve, eltette az acták közé jó mélyen az archivumba.

Ily szomorú tapasztalatokkal kénytelen tehát az ember megismerkedni minden lépten s nyomon, s úgy látszik, hogy ezen állapot mindaddig fog tartani, míg az állam erélyesen közbe nem lép az ily eseteknél.

Hogy pedig az állam közbelépése ily esetekben jogos és méltányos volna, szükségtelen fejtegetnem, mert az erdőségek is közös nemzeti vagyont képeznek, ily kezelés mellett pedig ki tudná megmondani, mikor térnek magokhoz a birtokosok; nem-e már akkor, midőn későn lesz! Ezért az államnak kell gondoskodni arról, eljárva bár a legnagyobb szigorral is, hogy a városi és községi erdők kezelése szakértő férfiak kezére bizassék. — „Észszerű erdőkezelés jőjjön el a te országod!“

Rimabrezón, 1876. évi január-hó.

Kolbenheyer Pál.